

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з освітньої діяльності

Оксана КОЛЯДА

«28» серпня 2025 р.

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Повна назва дисципліни (державною мовою)	Методологія наукових досліджень
Спеціальність	D8 ПРАВО
Освітня програма	ПРАВО
Рівень освіти	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти;
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Курс і семестр вивчення	1 курс 2 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	3
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 16 год
	Практичні / семінарські – 14 год
	Самостійна робота – 60 год
Вид індивідуального завдання	реферат або мультимедійна презентація
Форма підсумкового контролю	іспит
Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу	https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=27002
Кафедра/циклова комісія	Кафедра міжнародних відносин та політичного консалтингу
Викладач	Новаченко Тетяна Василівна, доктор наук з державного управління, професор
Контактна інформація викладача для консультацій	Електронна пошта: tatnov9@yahoo.com Вайбер: 067-442-54-66
Анотація навчальної дисципліни:	
Мета навчальної дисципліни:	поглиблення та набуття нових теоретичних і методологічних знань, а також практичних умінь та навичок, що застосовуються у процесі вирішення завдань, пов'язаних із плануванням, проведенням та захистом як особистісних наукових досліджень, так і в подальшій науковій, викладацькій та юридичній діяльності.
Мета орієнтована на формування	ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 2. Здатність розробляти наукові проекти та управляти

компетентностей	ними. СК 1. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях із права та суміжних галузей. СК 2. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій. СК 4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності. СК 5. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.
Очікувані результати навчання	РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій. РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів. РН05. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів із використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики. РН06. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці.

Перелік тем

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні та практичні засади наукових досліджень

Тема 1. Наука як система знань і наукова діяльність.

Наука як особливий вид духовного виробництва, пізнавальної діяльності вчених. Еволюція науки: історична ретроспектива. Наука як система знань. Структурні елементи процесу пізнання. Епохальні й соціальні зміни та їхня роль у розвитку науки. Роль науки в постмодерному суспільстві. Суб'єкти та об'єкти пізнання. Відмінності наукового та буденного пізнання. Рівні пізнання: почуттєвий і раціональний, емпіричний і теоретичний. Наука як суспільно значима сфера людської діяльності. Форми наукового знання. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Види наукових досліджень (фундаментальні та прикладні).

Тема 2. Методологія наукового пізнання та його особливості в науково-юридичних дослідженнях.

Методологія як системна структура. Наукове пізнання як процес творчої діяльності, спрямований на отримання, систематизацію та пояснення нового знання про дійсність. Види й етапи наукових досліджень. Методологія як теорія та сукупність методів дослідження. Методи наукового дослідження. Поняття техніки, методики, процедури дослідження. Види й етапи наукових досліджень. Принципи організації та проведення наукового дослідження.

Тема 3. Теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження. Традиційні та інноваційні підходи в науково-юридичних дослідженнях.

Індукція. Дедукція. Аналіз. Синтез. Абстрагування. Конкретизація. Моделювання. Порівняння. Класифікація. Теза як твердження, істинність або хибність якого доводять. Доказ як логічний процес, який дає змогу встановити істинність твердження або судження. Емпіричні методи наукового дослідження: Інтерв'ю. Анкетування. Рейтинг. Самооцінка. Спостереження. Експеримент. Експертна оцінка. Аналіз результатів. Характеристика традиційних наукових підходів: системного, діалектичного, міждисциплінарного, полідисциплінарного, історичного, феноменологічного тощо. Характеристика та аргументація доцільності застосування інноваційних підходів наукових досліджень – аксіологічного, компаративістського, синергетичного.

Тема 4. Робота з науковою інформацією.

Інформаційний підхід у методології пізнання. Поняття «наукова інформація». Наукова інформація та її джерела. Види та вимоги до наукових видань: автореферат, дисертації, препринт, збірник наукових праць, матеріали наукової конференції, тези доповідей наукової конференції, науково-популярне видання. Особливості збирання, обробки та інтерпретації інформації. Збір, узагальнення й аналіз педагогічної практики. Наукометричні бази даних, їх різновиди та особливості.

Тема 5. Поняття про наукове моделювання.

Сутність поняття «наукове моделювання». Модель як спрощений аналог реального об'єкта, що дозволяє вивчати його властивості. Основні етапи наукового моделювання. Побудова моделі як шлях отримання інформації щодо досліджуваного об'єкта, явища чи процесу. Визначення мети дослідження та об'єкта, що моделюється. Перевірка результатів та внесення змін до моделі за необхідності. Застосування отриманих висновків на практиці.

Тема 6. Види та специфіка наукових робіт.

Види та вимоги до наукових видань. Наукові статі, книги, нормативно-правові акти, монографії, дисертації, статистичні дані, звіти або інформації, представленої на офіційних сайтах організацій, міністерств, підприємств.

Тема 7. Оформлення списку використаної літератури.

Вимоги до оформлення бібліографічного опису літератури у списку використаних джерел. Технологія роботи з науковою літературою. Особливості оформлення списку

літератури. Стандарт 2015. Етапи оформлення посилань/зносок і написання переліку джерел.

Тема 8. Особливості підготовки, оформлення та захисту дисертаційної роботи доктора філософії в галузі права.

Дисертація доктора філософії як вид наукового дослідження. Етапи виконання дисертаційної роботи: вибір теми; вивчення нормативних актів і спеціальної літератури; складання плану дисертаційної роботи; вивчення практики; написання першого (чорнового) варіанта роботи; представлення роботи науковому керівнику і консультація з ним; усунення недоліків, редагування і представлення на кафедрі остаточного варіанта роботи; підготовка доповіді і захист роботи. Основні вимоги до написання та оформлення. Порядок подання дисертаційної роботи на кафедру та до її захисту.

8.3. Рекомендована література

Основна

1. Дзьобань О.П. Методологія, організація та технологія наукових досліджень : навч. посіб. для аспірантів. ДНУ «Ін-т інформації, безпеки і права Нац. академії прав. наук України». Київ; Одеса : Фенікс, 2025. 284 с.
2. Євтушенко М., Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень. Київ, 2021. 350 с.
3. Мальська М., Пандяк І. Організація наукових досліджень: навчально-методичні матеріали. Київ, 2021. 136 с.
4. Новаченко Т.В. Методологія наукових досліджень. Методичні рекомендації до практичних занять: практикум освітньо-наукової програми третього рівня акредитації (PhD). Київ : Університет «Україна», 2025. 28 с.
5. Сидоренко В. Методологія і методи наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Вікторія Сидоренко. Біла Церква: БІНПО, 2024. 150 с.
6. Староста В.І. Методологія наукових досліджень: навчально-методичний посібник для самостійної роботи здобувачів освіти. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 64 с.

Допоміжна

1. Koval Y. Application of Modern Information Systems and Technologies in Scientific Activity. *Pedagogy and Education Management Review*. 2022. Issue 5(7). P. 5-11. DOI: 10.36690/2733-2039-2022-5-11.
2. Азарова А.О. Міронова Ю. В. Методологія і організація наукових досліджень : конспект лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2022. 60 с.
3. Балинська О.М., Яценко В.А. Методологія сучасного правознавства: посібник / О. М. Балинська, В. А. Яценко; за заг. ред. О. М. Балинської. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 372 с.
4. Бургин М.С. Вступ до сучасної методології науки. К. : Знання, 2021. 113 с.
5. Єріна А.М., Захожай В.Б. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2020. 212 с.
6. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. 2-ге вид. К. : Алерта, 2020. 492 с.
7. Методологія наукових досліджень в медицині : навч. посібник / В. Д. Бабаджан, Н. С. Бакуменко, О. І. Кадикова та ін.; за ред. П. Г. Кравчуна, В. Д. Бабаджана, В. В. М'ясоєдова. Харків : ХНМУ, 2020. 260 с.
8. Чирва Г.М., Гаман П.І., Мігус І.П., Гаман Н.О., Коваль Я.С. Методологія наукових досліджень : навч. посібник. Умань, 2020. 158 с.
9. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. К. : Знання-Прес, 2020. 186 с.
10. Шумило М.Є. Проблема якості юридичної освіти або чому маємо те, чого не повинні мати? Вісник Національної академії правових наук України Том 30, № 3, 2023. С. 391-419. DOI: 10.31359/1993-0909-2023-30-3-391.

**Рекомендовані курси для поглибленого вивчення дисципліни
(неформальна освіта):**

«Методологія дослідження та юридичного письма» - курс на освітній платформі «Udemy» https://www.udemy.com/course/research-methods-and-legal-writing/?utm_source=chatgpt.com&persist_locale=&locale=en_US

«Методологія досліджень» - курс на освітній платформі «Elevify» <https://www.elevify.com/en-ss/courses/education-humanities-and-social-sciences/education/research-methodology-course-1f462>

Система оцінювання результатів навчання:

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо. За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS. Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру. Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів. Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче. Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань. Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях. Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Накопичування рейтингових балів із навчальної дисципліни:

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ НА ІСПИТІ

Поточне тестування та самостійна робота								Тести/ ІНДЗ	Разом	Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	20	не більше 60	не більше 40	не більше 100
5	5	5	5	5	5	5	5				

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Оцінка за залік/іспит: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40 та більше	відмінно	5	A	відмінно
30 – 35	добре	4	BC	добре
24 – 29	задовільно	3	DE	задовільно

14 – 23	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 13		2	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання результатів навчання:

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	Залік		
90 – 100	Відмінно	5	Зараховано	A	Відмінно
82 – 89	добре	4		B	добре (дуже добре)
75 – 81	добре	4		C	добре
64 – 74	задовільно	3		D	задовільно
60 – 63	задовільно	3		E	задовільно (достатньо)
35 – 59	незадовільно	2	не зараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	незадовільно	2		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу:

Політика дотримання академічної доброчесності

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми, відрядження.

Комунікаційна політика

Здобувачі освіти повинні мати активовану пошту. Обов'язком здобувача освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки та відвідування, перегляд інформації у Viber-групі, у розділі сповіщень на платформі Moodle. Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача освіти є робота з дистанційним курсом «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ». Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту кафедри.

Політика щодо пропусків занять

Здобувачі освіти мають відвідувати лекційні та практичні (семінарські) заняття. Відсутність на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт чи будь-якому іншому заході, який можна віднести до заходів, що сприяють розвитку здобувачів освіти і поліпшенню іміджу університету (інституту/коледжу). При дистанційній чи змішаній формах організації освітнього процесу відвідуваність занять стає тотожною відвідуваності та активності здобувача освіти (виконання завдань).

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Здобувачі освіти мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Здобувач освіти, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач освіти не згоден із оцінюванням його знань, він може оскаржити виставлену викладачем оцінку в установленому порядку.

Бонуси

Здобувачі освіти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій, отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання / до підсумкової оцінки.

Силабус відповідає змісту ОНП «ПРАВО», а саме: відповідність назві дисципліни, кількості кредитів, формі підсумкового контролю, набору компетентностей і результатів навчання) спеціальності D8 Право.

Силабус затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу, протокол від «26» **серпня 2025 р.** № 1.

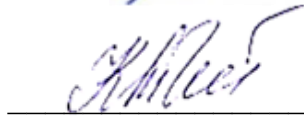
ПОГОДЖЕНО:

Директор ІПСВ

Тетяна ФЕДОРЕНКО

Завідувач кафедри МВПК

Тетяна КАДЛУБОВИЧ